

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till 2007 års
insättningsgarantiutredning (Fi2007:04)

Dir.
2008:143

Beslut vid regeringssammanträde den 18 december 2008

Sammanfattning av uppdraget

Utredaren får i uppdrag att – utöver vad som anges i de ursprungliga kommittédirektiven – föreslå de ändringar i svensk rätt som behövs för att genomföra kommande ändringar i direktiv 94/19/EG om system för garanti av insättningar (insättningsgarantidirektivet). Vidare ska utredaren utreda om inlåning inom ramen för individuellt pensionssparande (IPS) samt postväxlar bör omfattas av insättningsgarantin.

Utredaren ska redovisa ursprungsuppdraget samt aktuellt tilläggsuppdrag senast den 30 april 2009.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 26 april 2007 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över vilka åtgärder som behöver vidtas för att ytterligare effektivisera regelverket för och tillsynen av institut som tar emot inlåning som omfattas av insättningsgarantisystemet för att målet om ett gott konsumentskydd och stabilitet inom det finansiella systemet bättre ska kunna uppnås (dir. 2007:60). Enligt direktiven skulle uppdraget redovisas senast den 3 oktober 2008. Den 18 september 2008 beslutade regeringen att förlänga utredningstiden till den 30 december 2008 (dir. 2008:105).

Med anledning av den tilltagande oron på de finansiella marknaderna överlämnade regeringen den 6 oktober 2008 en proposition (prop. 2008/09:49 Utvidgning av insättnings-

garantin) till riksdagen med förslag till ändringar i bl.a. lagen (1995:1571) om insättningsgaranti (insättningsgarantilagen). I propositionen föreslogs att den svenska insättningsgarantin från och med samma dag skulle utvidgas till att omfatta fler bankkonton och att rätten till ersättning enligt garantin skulle höjas från 250 000 till 500 000 kronor. Riksdagen beslutade i enlighet med förslagen i propositionen (bet. 2008/09:FiU14, rskr. 2008/09:16).

Europeiska rådet enades vid ett möte den 7 oktober 2008 om att det är en prioriterad fråga att återupprätta förtroendet för och funktionaliteten av den finansiella sektorn. En viktig åtgärd i detta sammanhang är att förbättra skyddet för individuella sparares insättningar. Den 15 oktober 2008 lade kommissionen fram ett förslag om ändring av direktiv 94/19/EG om system för garanti av insättningar vad beträffar garantins omfattning och utbetalningsfristen, KOM(2008) 661 slutlig. Förslaget innebär att nivån för ersättning enligt insättningsgarantin höjs i två steg till 100 000 euro, att fristen för att konstatera att en insättning är indisponibel och fristen för utbetalning av ersättning förkortas väsentligt samt att möjligheten att ta ut en s.k. självrisk vid ersättningsfall avskaffas.

Direktivförslaget har förhandlats i rådet och Europaparlamentet under hösten 2008. Den 2 december 2008 uppnåddes en överenskommelse i rådet om en allmän riktlinje baserad på ett kompromissförslag av det franska ordförandeskapet. Europaparlamentet och rådet förväntas anta direktivförslaget i januari 2009.

Uppdraget

Ersättningsrättens inträde

Utredaren ska, utöver vad som följer av tidigare direktiv, föreslå hur en förkortad tidsfrist för behörig myndighets konstaterande att insättningar är indisponibla ska genomföras i svensk rätt. Enligt 8 § insättningsgarantilagen inträder garantin vid en domstols beslut om att försätta institutet i konkurs. Huruvida

detta leder till alltför stora fördröjningar är redan föremål för utredarens uppdrag. Den ändring i insättningsgarantidirektivet som väntas ske i detta avseende innebär emellertid att tidsfristen för behörig myndighet att konstatera att insättningar är indisponibla kommer att förkortas väsentligt. I det kompromissförslag som diskuteras med Europaparlamentet föreslås fem arbetsdagar. Det är därför nödvändigt att ur detta perspektiv särskilt överväga och föreslå lösningar för att möta ändringsförslagets krav på att rätten till ersättning snabbt ska inträda.

Förkortad utbetalningstid

Enligt 9 § insättningsgarantilagen ska ersättningar betalas ut snarast möjligt och senast tre månader efter dagen för konkursbeslutet eller när en behörig myndighet i institutets hemland förklarar att insättningar hos institutet är indisponibla. Den nuvarande tidsfristen för utbetalning är enligt insättningsgarantidirektivet tre månader, vilken dessutom kan förlängas till nio månader under extraordinära omständigheter och i särskilda fall. Kommissionen anser att en så lång frist är skadlig för insättarnas förtroende och motsvarar inte deras behov. I det kompromissförslag som diskuteras med Europaparlamentet föreslås 20 arbetsdagar.

Utredaren ska överväga vilka åtgärder som krävs för att en kort tidsfrist för utbetalning ska kunna genomföras.

Insättningar som omfattas

Genom de nyligen beslutade ändringarna i insättningsgarantilagen har en ny insättningsdefinition införts. Enligt den nya definitionen omfattar begreppet insättning alla tillgodoavanden som avser inlåning på konto, oavsett om medlen finns på ett transaktionskonto eller inte och oavsett om beloppen är nominellt bestämda eller inte. Regeringen konstaterade dock i propositionen Utvidgning av insättningsgarantin (prop. 2008/09:49) att begreppet inte omfattar inlåning inom ramen för individuellt pensionssparande (IPS), annat pensionssparande eller försäkringssparande. Det

anges i propositionen att det i samband med kommande ändringar i insättningsgarantidirektivet kan bli aktuellt att se över vilken typ av insättningar som insättningsgarantin ska omfatta.

Sparandet inom IPS är ett bundet och särskilt reglerat sparande för pensionsändamål. Enligt 3 kap. 5 § lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande ska tillgångar som har placerats i andelar i investeringsfonder och andra fondpapper hållas avskilda från institutets tillgångar. Detta gäller dock inte tillgångar som har placerats som inlåning. Samtidigt gäller för denna sparform att det finns särskilda restriktioner som motverkar massuttag. Utredaren ska därför analysera om det kan motiveras att sådana insättningar ska omfattas av insättningsgarantin. Därvid ska särskilt beaktas att gränsdragningen mot annat pensionssparande eller försäkringssparande måste kunna upprätthållas. Som nämnts gäller särskilda regler för sparandet inom IPS-systemet, bl.a. får inbetalningar på IPS-kontot dras av enligt särskilda regler (se 59 kap. inkomstskattelagen [1999:1229], IL) och utbetalningar från kontot får bara ske under vissa villkor (se 58 kap. 23 § IL). Medel som betalas ut ska tas upp till beskattning. En förutsättning för att inlåning på konto ska kunna omfattas av insättningsgarantin är att de särskilda villkoren som gäller för det bundna pensionssparandet kan upprätthållas. För det fall att utredaren föreslår att inlåning bör omfattas av garantin ska därför även redovisas hur detta kan ske.

Slutligen har det framkommit att det råder oklarhet huruvida postväxlar omfattas av insättningsdefinitionen. Även denna fråga behöver därför ses över av utredaren.

Författningsförslag

Utredaren ska, utöver vad som gäller enligt tidigare direktiv, dels föreslå hur ovan nämnda ändringar i insättningsgarantidirektivet ska genomföras i svensk rätt, dels utarbeta nödvändiga författningsförslag i den utsträckning utredaren kommer fram till att regelverket behöver ändras med hänsyn till uppdraget avseende insättningsdefinitionen.

Redovisning av uppdraget

Utredaren ska lämna en samlad redovisning av det ursprungliga uppdraget och tilläggsuppdraget enligt detta direktiv senast den 30 april 2009.

(Finansdepartementet)